

זעת זקנים

עלון שבועי להגדלת ורוממות התורה ולומדיה, והחדרת השקפה טהורה ואמתית לכל אחד מישראל

בנשיאות מורנו הרב חיים רבי שליט"א

גיליון מס': 337 פרשת: כי תבא שבת קודש ט"ז אלול תש"פ (5 בספטמבר 2020 למנינים)

ר"ת	כניסה	יציאה
20:13	18:41	19:36
20:15	18:24*	19:34
20:12	18:31	19:36
20:12	18:40	19:35

*לנוהגים 40 דק' 18:04

"לכה דודי לקראת כלה, פני שבת נקבלה"

המשא המרכזי

מורנו הרב חיים רבי שליט"א

להרויח מצוות כל היום - בכל שעה, בכל דקה, ובכל שניה!

מחשבה של תורה, מוסר, אמונה וקידוש השם. וכל זה הוא בבחינת "הַלֵּכֶת בְּדַרְכָיו", ו"יַגְדִּיל תּוֹרָה וַיְאָדִיר". ומצינו בגמרא (נדרים נג), שצריך היה להדגיש שהעולה היא קודש קדשים, משום שאחרי הכל קרבן זה הוא אינו כמו קרבן חטאת, אשר הכהן מִזֶּה מהדם על ארבע קרנות, אלא העולה היא "שתיים שהן ארבע", ולכן היה צריך גם להדגיש שהעולה היא קודש קדשים. ומכאן שכאשר עושים בקרבן עוד פעולה, זה נעשה קדוש יותר. ומכאן למצוות שעושים יום יום, אשר יש בהם פרטים ופרטי פרטים, מצוות אלו הן מעולות יותר וקדושות יותר. וראיה לכך גם מהאמונה בהשגחה פרטית, שזה על כל פרט ופרט בחיים - יהיה מה שיהיה - הכל בהשגחה משמים. ובוזה נחוסף לנו מצוות רבות וקדושות רבות כגודל מחשבת המאמין, ויגדיל תורה ויאדיר.

והנה לפנינו דוגמאות רבות של מצוות מעל השכל ממש, שכאשר חושבים עליהם ועושים אותם, כמה כח ניתן לקבל מהם, וכמה זכויות בשמים אוספים על ידם. ובפרט כאשר עושים אותם בשמחה, שזה פי אלף! וזה הפסוק בפרשתנו: "תַּחַת אֲשֶׁר לֹא עֲבַדְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּשִׂמְחָה" (אזרחות לזמרים עג הַשְּׂמֵחָה), וכשזה בצער זה פי מאה נוספים! כידוע (עי' כרמ"ט, ו' אבות לר' נחמן), ואלו הם:

- כידוע שלדעת הרמב"ם ישנה מצות עשה מן התורה לבדוק סימני בהמה וזיהו ודגים הכשרים. והובא בספר החינוך (מע' נגה), ע"ש. אם כן הקונה דגים לשבת קודש, ורואה אם יש להם קשקשים, ומכוין בזה לשם בדיקה, הרי זה מצוה. וכמובן שמלבד זה, עצם הקניית לשבת קודש, הנקוה וההכנות לתבשילי שבת, הרי הם מצוות.
- בעל חנות למוצרי מזון, לפירות, תבלינים וכיוצא בזה, מקיים מצוות כל רגע. ראשית, מקיים מצוה בזה שמכוין לא לגנוב ולא לשקר במשקלות, ומחזיק רק משקלות מדויקות, הרי זו מצוה מהתורה (עי' בספר הויתוך מל"ה תרסג, וכן שיאמין שהפרנסה היא משמים - כל רגע ורגע וע"י שנה נה, נחמ"ה חמנחה), וכמובן כאשר שומר בחנות על הקדושה, ומוכר לנשים בכבוד ראש גדול. ואף שבעל חנות יודע לפעמים כל מיני סודות משפחתיות, הוא נוהר מאד באיסור רכילות ולשון הרע, ואינו מפרסם הדברים, חס ושלו.

- וכן בעלי מקצוע, כמו סָפֵר, חשמלאי, עובד בנין וכדומה, הנוהרים לעשות תמיד עבודה באיכות גבוהה. וכן הלקוחות, מקיימים מצות עשה ולא תעשה של "בימו תתן שכרו" ו"לא תבוא וגו'" ו"לא תלין וגו'". ומקיים חמשה לאוין ועשה (עי' רח"ת פי' עג"ב טו, כ), וכן המשלם תשלום מידי לבעל מקצוע, מקיים בזה ארבעה עשר מצוות (עי' סו"ה סי' נ"ב ס"ק טו).

- יציאת תפלין ומוזוה, הרי הן מצוות עשה מן התורה, כל רגע ורגע (מסעי' בנחמ"ה ר"פ לו), ובפרט טלית קטן שלובש אדם, שבו מרויח כל היום מצוות בלי סוף. ובזמן שבשמים יש דינים וגזירות על האדם, חס ושלו, מענישים אותו על ביטול מצוות עשה של יציאת תפלין (עי' מנחות מ"ג), ומקיים בהנחת התפלין שמונה מצוות עשה, ובציצית חמש מצוות עשה (ס"ג מ"ג), והמתכוין לתפלה כדבעי, כאילו בנה מזבח והקריב עליו קרבן (בבב"ב טו), וכן נשים יקרות היודעות וזכות להקפיד כמה שיותר על הצניעות בלבוש, הרי זו מצות

ובזה מוכן הפסוק בפרשתנו: "וְיָרָא כָּל עַמִּי הָאֶרֶץ כִּי שָׁם ה' נִקְרָא עֲלֵיךְ וַיָּרָא מִמֶּךָ", והרי זה פלא! היתכן שהגויים רואים שם שמים ממש על יהודי? ובגמרא (פסות"ו), דרשו על פסוק זה: אלו תפלין שבראש. וכן הוא בתרגום עוזיאל, שהתפלין שבראש מביאים על הגויים יראה ופחד, ע"ש. וכדברי המהרש"א (שנת ה'ת"ק), שהתפלין שבראש שהוא בגלוי, הוא מביא פחד על הגויים. ויתכן להוסיף, שעצם הדבר שאותו יהודי נראה ממש שומר תורה ומצוות - בלבוש, בהתנהגות, בצורת הדיבור ובכבוד ראש, אזי יש כאן קידוש שם שמים להפגין במיוחד תורה ומצוות, וזוה יוצא פחד על הגויים.

ופעם זכיתי לשמוע בירושלים עיה"ק לפני חמשים שנה, בשיעור תורה מהגאון רבינו בעל האור לציון זיע"א שאמר: שניתן להציל את כל היהודים בעולם שלא יכשלו באכילת פירות טבל, או באיסור אכילה מלחם שלא הפרישו ממנו חלה, חס ושלו. והרי איסור טבל הוא איסור מיתה בידי שמים (עי' סנהדרין פ"ג), ומהטעם שוכין לאדם שלא בפניו (בבב"ב י"א), והרי מכל מיני הפירות שבעולם, נורק בכל יום יותר מאחוז אחד, כך שניתן לכוין על מה שיורק, שזה יהיה כל שהוא תרומה גדולה, וכן לכוין שיעשר הוא מעשר ראשון, ואחוז אחד הוא תרומת מעשר, וכן לכוין על חילול מעשר שני. וכן הדין בפירוור הלחם הנזרקים בכל מאפיה, שיהיו אלה הפרשת חלה. וזו זכות גדולה להציל את כל היהודים בעולם מאיסור טבל ומאיסור חלה. ובוזה הזמן תרומות ומעשרות מדרבנן, ויש בריא לכתחילה (ור"י סי' ע"ג ט"ז ע"ב ט"ז), וזה בכלל זיכוי הרבים, ובכלל מצוות "וְהֵלַכְתָּ בְּדַרְכָיו" - ללכת ולהציל לטובה בכל מקום בעולם.

ובעומק יותר, ביאור הענין של קיום המצוות על ידי הליכה דוק, "וְהֵלַכְתָּ בְּדַרְכָיו" - הוא ללמדנו שצריך להתאמץ כמה שיותר, ולכוין תמיד בכל פעולה, בכל עשיה, בכל דיבור, בכל הליכה, בכל חיוך, בכל פגישה, בכל עבודה, בכל נסיעה, בכל אירוע של שמחה ולהיפך, בכל שיחת טלפון ובכל הוצאת עלון שבועי, שיהיה תועלת של מצוה וקידוש השם בכל המעשים שלנו - יום יום, שעה שעה ורגע רגע. וזה בבחינת הליכה, כלומר, הולכים וחושבים, הולכים ומדברים, הולכים ועושים חסד, הולכים וחושבים אמונה שהכל משמים, הולכים וחושבים על הבית כיצד ניתן להמתין את האריזה, כדי שיהיה יותר שמחה, קדושה ומצוות. וזה בבחינת הפסוק (ישעיה נ"ג, ט"ז): "יַגְדִּיל תּוֹרָה וַיְאָדִיר", ופירש רש"י, ה' יתברך מגדיל ומאדיר לכם תורה, ע"ש. והיינו שבכל פרט ופרט ולו הקטן ביותר בעולם, ניתן לכוין ולקיים בו מצוות, וזאת כדי שלא נבזו את החיים לבטלה, חס ושלו, אלא לכוין, לחפש ולמצוא מצוות כל רגע ורגע בחיים. וכן שרר פסיעות בהליכה למצוה, כל הדרך הרי היא מצוה (עי' סו"ה נ"ג), וכשבה ואברהם אבינו ע"ה לארץ הקודש, קיבל שר מה' יתברך על כל פסיעה ופסיעה (בב"ב פ"א ס"ג פ' ד'), ומרומן כן בגמרא (נדרים נ"ג), דג טהור הוא דג עם קשקשים, ולא יתכן לעולם קשקשים בלי סנפיר, אם כן מדוע כתוב בתורה "סנפיר"? משום יגדיל תורה ויאדיר, כלומר, להבין את התורה ולדעת שאם יש קשקשים אז בודאי יש סנפירים, והבן. ומכאן שמכל דבר תחדש, תבאר ותלמד

הנה בכל שנה קוראים את פרשת כי תבוא לפני ראש השנה - יום הדין הגדול והנורא - כדי שנוכל לומר בראש השנה "תכלה שנה וקללותיה" שהוא הסיום של כל הצ"ח קללות שבפרשת כי תבוא (ועי' מגילה ל"א). כמו כן, ישנם בפרשתנו ארבעה עשר פסוקים, שכולם מלאים בתוכן עצום ונפלא, והבטחות גדולות ועצומות מה' יתברך, אשר נקבלם כאשר נשמור לעשות את מצוות ה' יתברך.

ובמרכז הברכות שבפרשתנו, ישנו חידוש גדול המורכב משתי מלים והם: "וְהֵלַכְתָּ בְּדַרְכָיו". והוא אחד מתרי"ג מצוות עשה שבתורה, וכפי שמנה הרמב"ם בספר המצוות (מע' ח), וכן בספר החינוך (מע' תל"א), ולאחר שנכתב בתורה כמה פעמים הפסוק: "אֲחֶרֶי ה' אֱלֹהֶיכם תֵּלְכוּ", וכן הפסוק: "בְּכָל הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר צִוָּה ה' אֱלֹהֵיכם אֲחֶיכם, תֵּלְכוּ", נאמר כאן בפרשת כי תבוא משפט נוסף, שהוא לא רק בתורת תנאי, אלא בתורת ציווי ממש! ואלו שתי מלים שיש בהם יסוד גדול לקיום כל התורה כולה, והן כאמור "וְהֵלַכְתָּ בְּדַרְכָיו". ויש כאן לשון של ציווי ממש. ומכאן לומדים שזו מצוות עשה מן התורה ממש.

והרמב"ם בספר המצוות (מע' ח) מביא את דברי ה'ספרי' שרשב"י הקדוש סידר אותן (בסנהדרין פ"ג), ושם כתוב שכוונת הפסוק ללמדנו, שצריך כל אדם להדמות לה' יתברך, וכמו שה' יתברך הוא רחום, חנון, צדיק וחסיד, כך צריך להיות כל אדם ואחד מעם ישראל, ולהדמות לה' יתברך במידות טובות - מה הוא רחום וחנון אף אתה יהיה רחום וחנון (שפ"ה תל"ג), וכן מובא בגמרא (רי"ה ט"ז), שכאשר קוראים בסליחות "ג' מידות רחמים, ועושים כסדר הזה, ה' יתברך מוחל להם על כל עוונותיהם, וביארו המפרשים "כסדר הזה", כלומר, כאשר אנחנו מתנהגים במידות טובות של רחום וחנון באופן מעשי, ממילא זוכים למחילה וסליחה מהם. וכן מובא בגמרא (פסות"ו), פסוק אחד ושלל גופי תורה תלויים בו, והוא "בְּכָל דְרָבֶךָ דַּעְוָה", ופירש רש"י, שים לב בכל ענין, איזה מצוה יש כאן, ע"ש. ורואים כאן בדברי הרמב"ם, שה' יתברך דורש מכל אחד מאיתנו להיות צדיק, חסיד וקדוש, כלומר, לחפש מצוות בכל ענין ובכל פעולה, ועל ידי זה נרויח מצוות בלי סוף ממש. ואשרינו מה טוב חלקנו.

ועתה מובן מדוע הפסוק כתוב תמיד בלשון הליכה - "וְהֵלַכְתָּ בְּדַרְכָיו", וכן להיפך, "וּבְהִקְהַתְּהֶם לֹא תִלְכֵהוּ", כי הליכה היא תמידית בלי הפסקה, ועוד שבהליכה אפשר להרויח הרבה מצוות - גם לדבר, גם לחשוב וגם ללכת עם בגדים המתאימים ליהודי ואין בהם חוקות הגויים, והיינו בגדים צנועים וקדושים, אשר מרגישים על האדם הלוכשם שהוא יהודי שומר מצוות, וזו בעצם כוונת הפסוקים, להראות ולפרסם תמיד שאנחנו הולכים עם התורה והמצוות בלבד. והוסיף רבינו הרמב"ם (הגלות דעות פ"ח ה"ו), שחייב אדם להנהיג עצמו בהן ולהדמות אליו כפי כוחו, ע"ש. ובספר החינוך (מע' תל"א) הוסיף ואמר: רוב בני אדם נמשכים אחר תאוותם, וזו המצוה שלנו מה' יתברך - להמשך אחר ה' יתברך, וללכת בדרכיו במסירות ובאהבה, ולא ללכת אחר חוקות הגויים ולא להדמות למעשיהם, וכמובן שיש כאן קידוש השם כל רגע ורגע. וכמו שאמר יהושע בן נון (יושע כ"ד, טו): "וְאֲנֹכִי וְבֵיתִי נֶעְבְּדוּ אֶת ה', ע"ש.

מדוע אנשים לא אומרים "תודה"? ואיך יוצאים מזה?

שלום וברכה, מורי ורבותי!

בשיחתנו נעמוד היום על דבר תמוה אותו חווים כולנו מדי יום, והיום נבין יותר עד כמה הוא תמוה ועד כמה תלוי בכל אחד ואחד מאתנו לצאת מאותה תמיהה ולהתחיל חיים חדשים...

וכלפי מה הדברים אמורים?

פעמים רבות עשית טובה למאן דהו, פעמים רבות טרחת למען מישהו ממשפחתך או מחבריך, פעמים רבות אפילו עשית זאת למען אדם זר שלא היית חייב או מחוייב לכלום בעבורו. והנה, את התודה שקיבלת, קיבלת רזה ודחוייה, ושלא לומר "מאולצת", וגם זאת בשפה רפה.

פעמים רבות אנו שמים לב, שהסובבים אותנו לא יודעים, כביכול, להעריך את אשר עשינו למענם, ולא מודים על כך באמת מקרב לב כפי שהיו צריכים לעשות.

הבעיה חמורה עוד יותר, בכל התלכותי של האדם מול בוראו. האלוקים, שמעניק לך מדי יום גם את החמצן וגם את הכח לנשום את אותו חמצן, אותו אחד שמסדר לך את הגוף רמ"ח איברים ושס"ה גידים, דואג להעביר לך את האוכל לכל נימ ונימ בדם בצורה מבוקרת ובפיקוח הדוק.

והנה, ישנם אנשים "השוכחים" להודות לאלוקים על כך. אם אמרו חז"ל על הפסוק: "כל הנשמה תהלל יה" (תהלים קל, ו), שעל כל נשימה ונשימה יש צורך להודות לבורא העולם (באשית רבה יד, ט), הרי שאנשים לא רק שלא עושים זאת בכל נשימה, ולא רק שלא בכל יום, אלא במקרים חריגים נזכרים בכך במקסימום בערבו של יום כיפור.

ועל כך נשאלת השאלה הראשונה - למה? מה גורם לבני אדם שלא לאהוב לומר "תודה"?

והשאלה השנייה והקשה עוד יותר היא - איך יוצאים מזה? מה ניתן לעשות בכדי ללמוד כן להודות ו"להצליח" להכיר טובה למי שגמל לנו טוב, ובראש כולם בורא העולם?

ובכן, מורי ורבותי, החיסרון והקושי באפשרות לומר תודה מורכב משלושה דברים:

הראשון שבהם, קשה לאדם באמת להאמין, שהוא הגיע להישג מסוים או השלים את הנצרך לו בעזרתו של אדם אחר ו/או של האלוקים. תמיד הוא חש שכחו ועוצם ידו עשו לו את החיל הזה, ובמלחמתו ובהשתדלותו הגיע לכך. וגם אם משהו עזר לו - הרי שהיתה זאת עזרה צדדית וקלה שאינה עומדת בגובה ההשתדלות והמאמץ אותם הקדיש הוא בעצמו. תמיד יראה האדם את המאמצים האישיים שלו וההשתדלות האישית אותה השתדל, כדבר עצום וגדול הרבה מעבר לכל יכולת של סיוע ממקורות זרים.

סיבה שנייה לכך היא, גם אם באמת חש האדם את העזרה החיצונית, לעולם לא יחוש האדם לאחר אותה העזרה שחיי מושלמים, נוחים ורגועים. תמיד ידרוש הוא יותר וירצה מעבר למה שיש לו. כך, שתמיד יחוש שאותם סיוע ועזרה שקיבל קטנים הם ביחס לנצרך לו באמת. כי הרי עדיין הוא אינו עשיר כקורח, לא גיבור כשמשון, ולא שולט בכיפה כשלמה המלך...

והסיבה השלישית והאחרונה, אנשים לא אוהבים להישאר חייבים. בתת מודע של כל אחד הוא יודע שאם הוא מודה לחברו מעומק הלב ומעניק לו את הזכות העצומה של לחוש האדם שעשה טובה גדולה עבורו, הרי שתודה זו אמורה "לנקום" בו ביום מן הימים, ומעתה יצטרך לדרוש בטובתו של אותו אדם שסייע לו. יצטרך לעשות למענו בשעת הצורך גם מה שלא כל כך נוח לו ולא ריווחי, וגרוע יותר - יצטרך לשאת על גבו את אותו חיוב הכרת הטוב כאבן ריחיים על צוואר.

היו מגדולי ישראל, מומחי חכמת הנפש שאמרו, שדבר זה יכול אפילו לגרום לאדם לשנוא את מטיבו ואיש חסדו. כלומר, לא רק שלא להודות לו, אלא להיפך אט אט לאיבו. וזה רק בעקבותיו של אותו לחץ של אבן הריחיים היושבת על צוואר ולוחשת באוזנו של האדם "אתה עדיין בעל חוב לאותו מטיבך ואיש חסדך".

איך יוצאים מזה? מה ניתן לעשות בכדי להבין ולזכור להודות לכל מי שעשה לנו טובה כלשהי, ובפרט לריבוננו של עולם העושה למעננו הכל? ובכן, מורי ורבותי, פרשתנו הנאוהה פותחת בפסוקים דלהלן: "ויהי כי תבוא אל הארץ אשר ה' אלקיך נתן לך נחלה וירשתה וישבת בה: ולקחת מראשית כל פרי האדמה אשר תביא מארצך אשר ה' אלקיך נתן לך ושמרת בטנא והלכת אל המקום אשר יבחר ה' אלקיך לשכון שמו שם: וקחת אל הכהן אשר יהיה בימים ההם ואמרת אליו הגדתי היום לה' אלקיך כי באתי אל הארץ אשר נשבע ה' לאבותינו לתת לנו: ולקח הכהן הטנא מידך והניחו לפני מזבח ה' אלקיך: וענית ואמרת לפני ה' אלקיך ארמי אבי וירד מצרימה ויגר שם במתי מעט ויהי שם לגוי גדול עצום ורב: וירעו אתנו המצרים ויענונו ויתנו עלינו עבדה קשה: ונצעק אל ה' אלקי אבותינו וישמע ה' את קלנו וירא את ענינו ואת עמלנו ואת לחצנו: ויוצאנו ה' ממצרים ביד חזקה ובזרע נטיה ובמרא גדל ובאתות ובמפתים: ויבאנו אל המקום הזה ויתן לנו את הארץ הזאת ארץ זבת חלב ודבש: ועתה הנה הבאתי את ראשית פרי האדמה אשר נתת לי ה' והנחתו לפני ה' אלקיך והשתחוית לפני ה' אלקיך: ושמחת בכל הטוב אשר נתן לך ה' אלקיך ולביתך אתה והלוי והגר אשר בקרבך:" (דברים טו, ח-א).

מבקש האלוקים מכל אדם בצאתו לשדה, לסמן את הפירות הראשונים משבעת המינים הבאים לעולם, ולהעניק אותם כתשורה לבית המקדש. מעבר לכך, מבקש האלוקים לעמוד בפני הכהן ופשוט לומר "תודה", להודות לאלוקים על דורות העבר ועל הדורות הנוכחיים, להודות על שלווה ועל שקט נפשי ולהודות על פרי האדמה, "אשר נתת לי ה'".

האלוקים לא מסתפק בתודה, כאשר היא לא מלווה בסל פירות משבעת המינים. האלוקים מבקש להביא את ביכורי הפירות ואיתם יחד להודות, משום שבלעדיהם תודתו של האדם לא תהיה מושלמת. באותו רגע הוא לא יראה ולא יחווה את הטוב אותו קיבל מהאלוקים ובתמורתו הוא מודה לו. הלקח הראשון אותו יש לכל אחד מאיתנו ללמוד מפרשת הביכורים הוא: שלומר תודה זו מחויבות, זו חובה, זו אינה חומרה בעלמא.

הלקח השני הוא איך עושים זאת? כאשר אתה רוצה לומר תודה, שים לנגד עיניך את מה שבאמת קיבלת מהאלוקים מכף רגל ועד ראש. תנשום עמוק ותודה לאלוקים על מקום העבודה שלך, על מקום הלימודים, על האשה, על הילדים, על הנכדים (בהמשך...), על האוויר לנשימה, על הבריאות, על הלב שלא מרשרש, על המח שלא עובר אירועים חריגים, ואז תאמר "תודה" גדולה וענקית. כאשר אתה נמצא מול השפע הגדול אותו קיבלת מהקדוש ברוך הוא, יש סיכוי טוב שתודה לו בלב שלם.

ואם הבנו זאת נכון, זכינו לריווח נוסף, גדול ועצום הרבה יותר. והריווח הוא כדלהלן:

פעמים רבות נמצא האדם בתוך ים של טובות ומתנות אותן קיבל מהקדוש ברוך הוא, אולם עם כל זאת מצב הרוח שלו והרגשתו הכללית אינם חגיגיים בלשון המעטה.

כאשר האדם מכין לעצמו את רשימת הטובות אותן העניק לו האלוקים, וכאשר הוא מבין באיזה מצב יכל הוא להיות באותה שעה, הרי שהוא זוכה, מעבר לזכות האמיתית לומר תודה, בזכות נוספת והיא: לחיות חיים מאושרים. לזכור ולהבין עד כמה עוטף אותו ריבוננו של העולם באהבה ובטוב ועד כמה כל הטוב הזה אמור לגרום לו להתפרצות של אושר ושמחה. מלבד בעיות כאלו ואחרות, וכגון "אין אדם יוצא מן העולם וחצי תאוותו בידו" (קהלת רבה פרשה ג, אות ו), "יש לו מנה רוצה מאתיים" (סז), הגורמות לאדם שלא להתלהב ולהתפעל מהטוב המונח לפתחו.

זכנו ה' יתברך להעריך ולהוקיר את כל הטובות בהן סובבנו ולזכות להודות לו יום יום, שעה שעה, בנחת, שלווה ובמילוי כל המשאלות. ולהנחיל ערכים יסודיים ומדהימים אלו לבנינו, בהצלחה, עד להיותם מוצלחים ומבורכים בכל מכל כל. ברוכים תהיו!

אמירת סליחות בחצות יום לאברכים

שאלה: אברכים ככולל מבקשים להתחיל סליחות בחצות היום בשעה 12:40, האם כדאי הדבר?

תשובה: שאלה קשה ועדינה. מצד אחד אין כמו תורה בעולם, ולקצץ בלימוד זה כעין זילוחא, חס ושלום. ומאידך, בימים קדושים אלו יש להרבות בתפלה גם לרבים וכו', ועל אחת כמה וכמה אנחנו הפשוטים ונבמולד בנכבדי ונבוגל בעיני סיי תפלה סיי סיי, וכדאי שיהיה חשש ברורה חשש ופחד להעתיק דין זה, משום שתלמוד תורה כנגד סליחות וכו'.

ולמעשה, אם תוכל לנצל היתר זה, שעל ידו תהיה שקידה עצומה בלימוד חודש אלול ובתענית דיבור, בזה כבוד התורה יהיה בשלימות. ואז יהיה ניתן לומר סליחות לפני מנחה, וכיצא בזה.

תקיעות שופר ב"ויעבור" שבסליחות

שאלה: מי שתוקע שופר בסליחות ב"ויעבור", מתי יאמר שלוש עשרה מידות?

תשובה: אין צורך לתקוע בשופר בסליחות, ואם בכל זאת רוצים לתקוע, יש לתקוע אך ורק לאחר אמירת שלוש עשרה מידות בכונה. ועיין בגמרא (ר"ס טו), ששלש עשרה מידות אינן חוזרות ריקם. וכדאי להקדיש שיעור, ובו להסביר בדיוק את ביאור המלים של שלוש עשרה מידות לתועלת הציבור.

בישולי שבת בפרהסיא

שאלה: האם יש בעיה הלכתית באכילת תבשיל שנתבשל על ידי יהודי מחלל שבת בפרהסיא?

תשובה: אין בעיה. וההידוש כאן הוא, שגם לסוברים שדינו כגוי, אף על פי כן אין כאן דין של בישולי גויים, משום שבישולי גויים אסורים משום חתנות, וזה לא שייך במחלל שבת בפרהסיא, שאחרי הכל הוא יהודי, ובתו מותרת לנישואין (ועיי' ב"ב ס"ד ע"ב ופ"ד ס"ד ט).

הגעלה לכלי בישול בו הגוי

שאלה: עזרת בית נכריה שבישלה אוכל כשר בסירים של בעל הבית ישראל, האם הכלים צריכים הגעלה, מכיון שנתבשל בהם בישולי גויים?

תשובה: שאלה יפה. בדיעבד סומכים על הרמ"א שבבית ישראל אין איסור בישולי גויים. וכן אם הנכרית לא שייכת לעובדי עבודה זרה, ממילא דינה כשומעאל שזה קל יותר בהלכה. ועוד סברא נוספת, שנכריה כיום מקבלת כסף בבית היהודי, והרי זה כשכירות, ויש מתירים בזה. ובציורף כל הספקות הללו יש להקל, ועיי' הל"ש ח"ז ע"ג ע"ג, ותוספת. ולמעשה, בדיעבד אין צריך לעשות לכלי זה הגעלה, אלא שלכתחילה אין לתת לנכריה לבשל כלל ועיקר.

כשאמא מתקשטת שלא אגוז צפרניים בלילה

שאלה: אני בחור כבן שבע עשרה, לומד בישיבה משמונה בבוקר ועד שבע בערב, ואין באפשרותי לגזוז ציפורניים ביום. ואמא שלי בדעה נחרצת שלא גוזזים ציפורניים בערב או בלילה. האם דעה זו נכונה, או שגם זה חלק מן האמונות הטפלות שאמהות התמימות שלנו מאמינות בהן?

תשובה: המפרשים בשלחן ערוך בסי' רס לא הביאו מנהג זה. ובספר הנחמד באר השבת, להרב הגאון מוכה הרבים הר"ר יוסף מוגרבי שליט"א, מביא כן בשם כמה אדמו"רים צדיקים (ועיי' מה, ע"ט). וכנראה שזו חסידות בעלמא. ולמעשה מותר לגזוז ציפורניים בלילה לכתחילה, ובפרט שאתה בן תורה נשמה טובה. אולם צריך בחכמה להסביר את הענין לאמא שתח"י, או שהחכם יריגע אותה בטלפון שלא תדאג. ותגיד לאמא שלימוד התורה בלילה, מבטל את כל המקטרגים ביום ובלילה.

לעבור ברמזור אדום זה סכנת נפשות!

שאלה: רציתי לשאול, האם כשאני נמצא במעבר חצייה, ובעברו השני עומדות נשים שאינן לבושות בצניעות, וקשה לי גם להסתכל על הרמזור כדי לראות אם התחלף מאור אדום לאור ירוק וגם לשמור על העיניים, האם מותר לי לעבור גם מבלי להביט ברמזור כלל? וכמוכן שמדובר באופן שאין מכוניות כלל בכביש.

תשובה: חס ושלום! הרי זה פיקוח נפש, ויש בזה סכנה. וחכם עיניו בראשו, וילמד כיצד לשמור על העיניים, כך שיוכל להסתכל ברמזור ולא בנשים.

מה שאדם רוצה לראות הוא רואה. על עשו הרשע כתוב: "וירא את הנשים", ואילו על יצחק אבינו ע"ה כתוב: "וירא והנה גמלים באים", והבן.

הקנייה התבטלה והמכרה החזיר את הכסף פחות עשרה שקלים

שאלה: רכשנו מצעים ממישהו הגמיע ללקוח עד הבית (כך הו' הציטוט של, משום שאין לו היתר), ושילמנו עליהם במזומן. אחרי שפתחנו אותם, ראינו שיש על ההדפס משהו שאינו מתאים לרוח היהדות, התקשרנו וביקשנו שיחליף אותם באחרים, ואם אין תחליף למשהו אחר שימצא חן בעינינו, אז שיחזיר לנו את הכסף. הוא הסכים, אולם היות והוא נסע וחזר אלינו פעמיים, הרגשנו צורך לבקש ממנו שיחזיר לנו עשרה שקלים פחות (עפ"י דל"ק וכו'). האם הכשלנו אותו בריבית? או שעצם זה שחיונו על הטיחה שלו והדלק שבזבו, זה בסדר?

תשובה: זה בסדר ואין בעיה. זה אינו תשלום על הלואה, אלא היה כאן עסק מסוים שלא הצליח, ושילמתם על ההוצאות שהיו לו בעסק זה. ורואים שכולם צדיקים, אין ריב ואין מחלוקת, ומבינים זה את זה, ובנוסף לכל זה גם אין כאן ריבית.

תספורת בצדדים מספר אחד ולמעלה מספר ארבע

שאלה: האם מותר להסתפר במכונת תספורת, כאשר עושה בצדדים מספר אחד, ולמעלה מספר ארבע? והאם תספורת זו נחשבת לתספורת של גויים?

תשובה: יש בזה חשש גדול מאד של תספורת של גויים, ואיסור בהחלט להסתפר כך. אמנם נכון שאין כאן איסור תער, ואין השחתה, אולם עצם הדבר שזה דומה להתנהגות של גויים העושים בתער, הרי זה אסור, בבחינת "ובחוקותיהם לא תלכו".

והרמב"ם (פי"ב מה"ל ע"ג) מדגיש כמה פעמים: "כדרך שעושין עובדי כוכבים", ע"ש. וכן כתב בשלחן ערוך (ויר"ד ס"י קעה ס"א), לא יגלה מהצדדין ויניח השער באמצע. והטעם הוא, משום שיש בזה חוקות העובדי כוכבים, וכן כתב ברמ"א שם (בג"ס האהר"ק), או מה שהוא מלבושי הפריצות, הרי זה דרכי האמורי, ומשך עבודת כוכבים, ע"ש.

גם מרן רבנו הגדול זיע"א (ובי"ח ח"ה לסי"ג ס"ו), מוסיף לבאר על איסור פאה נוכרית לנשים, שיש כאן איסור נוסף של "ובחוקותיהם לא תלכו", ע"ש. כך שלמעשה זה חמור מאד, וגם לספר המספר אותו יש עוון גדול בזה.

וכן בנידון זידון, בצדדים מספר אחד ולמעלה מספר ארבע, אם זה ניכר ויש כאן קשר ושמשך כל שהוא עם תרבות הגויים, הרי זו עבירה, ואין לעשות כן, אלא לעשות להיפך, וזה מצוין. כי בזה רואים תספורת יהודית, כאשר בצדדים יש יותר שערות מאשר למעלה. וכן לעשות כל הראש מספר אחד או מספר אפס, וכיצא בזה, גם זה מצוין.

בעדה הולכים לפי האבא

שאלה: אמי אשכנזיה (ממז"ל רמ"ג) ואבא שלי תימני משני הצדדים, שאלתי היא, האם אני נקראת חצי רומניה וחצי תימניה, או רק תימניה? אני שואלת כן, משום ששמעתי שבעדה הולכים לפי האבא.

תשובה: אמנם נכון שבעדה הולכים לפי האבא, וכמו שכתוב (במז"ל ט"ו): "למשפחותם לבית אבותם", אולם לא צנוע לומר: "חצי תימניה, חצי רומניה", אלא עדיף לומר: "האבא תימני", או באופן כללי: "אני תימניה". וכידוע, יהדות תימן עדה קדושה וטהורה בתורה ובעבודת ה' יתברך.

הסיבה לכך שמשבחים את ה' יתברך על השמש שברא, ולא על העין הפלאית

שאלה: ידוע, שכאשר אדם לומד בספרי הרפואה, הוא עומד נפעם מהדברים, ומתמלא באמונה, באהבה וביראה מהבורא יתברך.

ושאלתי היא, מדוע בברכות קריאת שמע אנו הולכים רחוק כביכול ומשבחים את הבורא יתברך על יצירת השמש, ועל כך שהוא מאיר על הארץ, והרי הוא ברא את העין שהיא המצלמה המשוכללת ביותר שאין כדוגמתה. וממילא אני חש בושה ובויון כשאני מודה לה' יתברך על דברים הרחוקים ממני, כמו השמש, בעוד שעל הדברים הנמצאים ממש בקרבי אני מתעלם?

תשובה: יפה. ויתכן שתקנו לשבח את ה' יתברך על השמש שברא, משום שאת השמש כולם רואים ומתפעלים, אולם את העין לא כולם רואים בפועל, אלא רק מי שלומד עליה, ומבין את עוצמתה. ועוד, שאם היו מתקנים חז"ל לשבח את ה' יתברך בעין שברא, דבר זה היה עלול לפגוע בחולים ובסומים, כאשר הם ישבחו את ה' יתברך על דבר שהם סובלים ומצטערים ממנו. ולכן תקנו לשבח באופן כללי, בברכות קריאת שמע, וכגון "וורע צדקות, מצמיח ישועות וכו', בורא רפואות וכו'".

של צער גידול בנים, של כל מיני צרות ויסורים, וכן בעיות ובושות וקשיים של בין אדם לחבירו, וכשיודע לקבל הכל בהשגחה פרטית משמים, ואפילו בדבר הקטן והפשוט ביותר, ומכוין להאמין שהכל משמים לטובה, כי ה' יתברך גדול מאד ובכוחו להשיג ולפעול ולטפל גם בדברים הכי קטנים שבעולם, וכמוכן גם תפקידים קטנים, כמו אחראי על הצנרת וניקוז המים שבעיר (עיי' ב"ב ל"א ומה"ס ט"ז), ועל אחת כמה וכמה בעיות גדולות ועיכובים קשים, ובריאות הנפש והגוף הזקוקים לרפואה שלימה, על הכל אמונה בהשגחה פרטית, הרי זה מצוה כל רגע! ואם יקח כוס מים ויבדוק "שהכל נהיה בדברך", ויכוין על כל אותם הפרטים כולם שהכל נעשה בדיבורו של ה' יתברך, הרי שמקיים בזה מצוות רבות - עם ברכות! בבחינת "וְהִלַּכְתָּ בְּדַרְכָּיו", כלומר, ללכת, לצעוד ולהתקפל עם הדרך של ה' יתברך. והלואי שנוכה לכך תמיד. שבת שלום.

יהיו לשם שמים". ואפילו המסתכל באוכל ובירקות שאוכל, ומכוין לקיים מצוות האמונה - שברא ה' יתברך ירקות ופירות כל אחד ואחד צבע שונה, טעם שונה וכן ויטמין נוסף בכל מין ומין, הרי זה מקיים מצוות. וכן המכוין בסעודת שבת קודש לשם עונג שבת וכבוד שבת ועוד מצוות רבות, הרי זה מקיים מצוות (עיי' בספר יאהוה לנשים). וכן כשסועד בביתו או אצל הוריו או הורי אשתו, ומברך ואוכל ואינו שוכח לשבח את בני המשפחה, כמה מצוות מקיים בזה, ועל הכל, קידוש השם כל רגע. וכשלא משבח את הטורחים בסעודה, ובפרט את הוריו או את הורי אשתו או את זוגתו שטרחה והכינה, הרי זה כמו גזל ממשי! וכידוע מהסבא מקלם, שהיה נוהר מאד לומר למארחת "תודה רבה", ולהקשיב לדבריה כפי הצורך, והכל בקדושה ובכבוד ראש גדול! ועל הכל, כאשר דואג ומיצר על בעיות של פרנסה, של בריאות, של המשפחה, של שידוכין, של שלום בית,

המשך מעמוד 1

עשה מן התורה כל רגע ורגע. וצניעות לנשים זה כמו צניעות ותפלין לגברים. • כיבוד הורים זה מצות עשה מן התורה כל רגע. והמזלזל בהוריו אפילו בלב, הרי זה ארוך מפי הגבורה, רחמנא ליצלן (ב"ח פ"ט ס"א). ועליו להתענות על כך ארבעים וחמש יום, ע"ש. • הדואג לבני משפחתו למחיה ולכלכלה, עליו נאמר "עושה צדקה בכל עת" - כל רגע ורגע מצוה (בסו"ט ג), ובפרט כשהכל הוא אמצעי לחינוך של יראת שמים. • אדם הנכנס לבית הכנסת, ונוהר להכנס בכבוד ראש, ומחשבה של יראה ופחד ומורא מקדש, הרי זה מצוה כל רגע (משי"ב ס"י קנ"ה ס"ד א), ועל אחת כמה וכמה שנינו נכנס בקומה תקופה, חס ושלום (עיי' פס"י ל"ח פ"ו מ"ג). • האוכל סעודה ומכוין שיתחוק בגופו לעבוד את ה' יתברך, הרי זה מצוה (א"ר ס"י ל"א), וזה בבחינת "וכל מעשך